

ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS OF
THE REPUBLIC OF SRPSKA

SCIENTIFIC CONFERENCES
Book XXIX

SECTION OF SOCIAL SCIENCES
Book 32

WORLD WAR I – CAUSES AND CONSEQUENCES

EDITOR IN CHIEF
Academician Rajko Kuzmanović

EXECUTIVE EDITOR
Academician Dragoljub Mirjanić

EDITORS
Academician Drago Branković
Prof. Nikola B. Popović, PhD, corresponding member of the ASARS



Banja Luka, 2014

АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

НАУЧНИ СКУПОВИ
Књига XXIX

ОДЈЕЉЕЊЕ ДРУШТВЕНИХ НАУКА
Књига 32

ПРВИ СВЈЕТСКИ РАТ – УЗРОЦИ И ПОСЉЕДИЦЕ

ГЛАВНИ УРЕДНИК
Академик Рајко Кузмановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Академик Драгољуб Мирјанић

УРЕДНИЦИ
Академик Драго Бранковић
Проф. др Никола Б. Поповић, дописни члан АНУРС-а



Бања Лука, 2014

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

Академик Рајко Кузмановић,
академик Љубомир Зуковић, академик Васкрсија Јањић,
академик Драгољуб Мирјанић, академик Раде Михалчић,
академик Драго Бранковић

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Академик Драго Бранковић, академик Рајко Кузмановић,
академик Драгољуб Мирјанић, академик Снежана Савић,
академик Васкрсија Јањић, проф. др Витомир Поповић, дописни члан
АНУРС-а, Душан Поповић, професор, мр Мирко Бабић,
Драган Давидовић, професор

НАУЧНИ ОДБОР

Проф. др Никола Поповић, дописни члан АНУРС-а,
проф. др Ђорђе Микић, академик Милорад Екмечић,
академик Љубомир Зуковић, академик Драго Бранковић
проф. др Драга Мاستиловић, доц. др Здрава Стојановић,
доц. др Драгиша Васић, мр Жељко Вујадиновић,
мр Бојан Стојнић

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	9
----------------	---

РЕФЕРАТИ ПОДНЕСЕНИ НА СКУПУ

<i>Академик Рајко Кузмановић</i> ПРИЛОГ ИСТИНИ О ВЕЛИКОМ РАТУ.....	15
A tribute to the truth on the Great War	
<i>Академик Драго Бранковић</i> ПРВИ СВЈЕТСКИ РАТ – ВОДЕЋА ТЕМА СВЈЕТСКЕ ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ.....	23
The First World War – the leading topic of the world's Historical science	
<i>Проф. др Никола Б. Поповић, дописни члан АНУРС-а</i> МЕСТО ПРВОГ СВЕТскоГ РАТА У ИСТОРИЈИ И ИСТОРИОГРАФИЈИ.....	29
The place of the World War I in history and historiography	
<i>Проф. др Душан М. Берић</i> СВЕНЕМАЧКИ <i>Drang nach [Süd-]Osten</i> И ПИТАЊЕ ОДГОВОРНОСТИ ЗА ПРВИ СВЕТСКИ ИМПЕРИЈАЛИСТИЧКИ РАТ (1914–1918).....	35
The Pangerman <i>Drang nach [Süd-] Osten</i> and the question of responsibility For the First Imperialist World War (1914–1918)	
<i>Доц. др Боро Бронза</i> АСПЕКТИ КОНТИНУИТЕТА ЕКСПАНЗИВНЕ АУСТРИЈСКЕ ПОЛИТИКЕ НА БАЛКАНУ 1683–1914.	67
Aspects of the continuity of expansive Austrian politics in the Balkans 1683–1914	
<i>Проф. др Галиб Шљиво</i> ПРИЛИКЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ И САРАЈЕВСКИ АТЕНТАТ.....	85
The situation in Bosnia and Herzegovina and the Sarajevo assassination	

<i>Др Душан Т. Батаковић</i> СРБИЈА У ПРЕДВЕЧЕРЈЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА: СПОЉНИ И УНУТРАШЊИ ИЗАЗОВИ.....	115
Serbia on the Eve of the First World War: External and internal challenges	
<i>Доц. др Алексеј Тимофејевић</i> РУСКИ ИНТЕРЕСИ НА БАЛКАНУ УОЧИ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА.....	145
The Russian interests in the Balkans on the eve of the First World War	
<i>Мр Милан Балабан</i> ЧЕШКА ЈАВНОСТ И ИЗБИЈАЊЕ ПРВОГ СВЈЕТСКОГ РАТА.....	159
The Czech Public and the break out of the First world War	
<i>Др Горан Васин</i> ПРЕЧАНСКА ПОЛИТИКА И САРАЈЕВСКИ АТЕНТАТ	167
Prečani politics and the Assassination at Sarajevo	
<i>Доц. др Горан Латинковић</i> НЕКА ЗАПАЖАЊА ЗАПАДНИХ ИСТОРИЧАРА И ПУБЛИЦИСТА О САРАЈЕВСКОМ АТЕНТАТУ 1914. ГОДИНЕ.....	179
Some perceptions of western historians and publicists on the assassination in Sarajevo in 1914	
<i>Слободан Шоја, историчар и дипломата</i> ЈУГОСЛОВЕНСКА ОМЛАДИНА У АУСТРОУГАРСКОЈ НА ПОЧЕТКУ ДВАДЕСЕТОГ ВИЈЕКА	187
La jeunesse Yougoslave au sein de l'empire des Habsbourg au debut du vingtieme siecle	
<i>Доц. др Драгиша Д. Васић</i> ПОГРОМИ НАД СРБИМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ 1914. ГОДИНЕ	211
Pogroms over Serbs in Bosnia and Herzegovina in 1914	
<i>Доц. др Боривоје Милошевић</i> АУСТРОУГАРСКА УПРАВА И СРПСКИ СОКОЛСКИ ПОКРЕТ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ У ПРВОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ	241
Austro-Hungarian administration and the Serbian Sokol Movement in Bosnia and Herzegovina in World War	

Mr Драган Шућур
ПРАВОСЛАВНИ СВЕШТЕНОСЛУЖИТЕЉИ
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ТОКОМ ПРВОГ СВЈЕТСКОГ РАТА 255
Orthodox Clergy in Bosnia and Herzegovina During World War one

Проф. др Јанко Рамач
РУСИНИ/УКРАЈИНЦИ АУСТРОУГАРСКЕ
У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ – УЧЕШЋЕ У РАТУ
И НАЦИОНАЛНЕ И ПОЛИТИЧКЕ ТЕЖЊЕ277
Ruthenians/Ukrainians in Austria-Hungary in the First World War
– participation in the war and their national and political aspirations

Проф. др Остоја Букић
МЛАДА БОСНА У СВЈЕТЛУ МОРАЛНОГ ПОНАШАЊА
И РЕВОЛУЦИОНАРНОГ ЗАНОСА291
„Young Bosnia” in the light of moral behaviour
and revolutionary zeal

Академик Слободан Реметић
СРПСКИ ЈЕЗИК И ПИСМО
У ОГЛЕДАЛУ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА 311
Serbian written and oral language in the mirror of the First World War

Академик Рајко Петров Ного
УКЈЕТИ МЛАДОБОСАНАЦ ДРАГУТИН РАДОВИЋ 319
A cursed young Bosnia member, Dragutin Radović

Проф. др Станиша Тутњевић, дописни члан АНУРС-а
ПЈЕСНИЦИ И АТЕНТАТОРИ..... 335
Poets and assassins

Др Драган Хамовић
ПЕСНИШТВО МЛАДОБОСАНАЦА
И ГАВРИЛО ПРИНЦИП У СРПСКОЈ ПОЕЗИЈИ 349
The poetry of Young Bosnia members
and GavriloPrincip in Serbian poetry

Проф. др Тијана Шурлан
ЗЛОЧИНИ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ
– МЕЂУНАРОДНОПРАВНИ АСПЕКТ 363
Crimes during the First World War –
– the International law approach

Dr Vladimir Umeljić

DA LI SE 2014. MOŽE OČEKIVATI REDEFINICIJA ISTORIJE
U ODNOSU NA PITANJE ODGOVORNOSTI/KRIVICE
ZA IZBIJANJE PRVOG SVETSKOG RATA?

(Teorija definicionizma i revizionizam istorijske nauke) 383

Can we expect in 2014 a redefinition of history

With regards to the issue of responsibility/guilt

For the break-out of the second World War?

(The theory of definitionism and revisionism of historical science)

Др Никола Жутић

ЕНГЛЕСКО ЈАВНО МЊЕЊЕ О СРПСКОЈ „КРИВИЦИ”

ЗА ВЕЛИКИ РАТ, 1919–1930. 413

British Public opinion about the Serbian 'guilt'

For the great War 1919–1930

Доц. др Ивана Крстић Мистрицеловић

РАЈСОВА АНКЕТА О ЗЛОЧИНИМА БУГАРА

У ОКУПИРАНОЈ СРБИЈИ (1915–1918) 437

Reiss's inquiry of Bulgarian atrocities

in occupied Serbia (1915–1918)

Доц. др Здрава Стојановић

О СРПСКОЈ КОНЦЕПЦИЈИ РЈЕШАВАЊА

ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ПИТАЊА У ПРВОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ 465

On Serbian conception of resolving Yugoslavian

question in the First World War

Dr Vojislav Pavlović

JUGOSLOVENSKI PROGRAM SRPSKE VLADE U BALKANSKIM

PLANOVIMA FRANCUSKE DO PROBOJA SOLUNSKOG FRONTA 485

Yugoslav program of Serbian government in the Balkans plans

of France until the breaking out of the salonica frontline

Доц. др Чедомир Антић

ПЕЏЕТ–ТИРЕЛОВ ПЛАН ИЗ 1916. ГОДИНЕ 499

Padget-Turel plan of 1916

Др Золтан Ђере

МАЂАРСКИ ПОГЛЕДИ

НА НАРОДНОСНО ПИТАЊЕ У УГАРСКОЈ 505

Hungarian views on the question of nationalities in Hungary

РУСКИ ИНТЕРЕСИ НА БАЛКАНУ УОЧИ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

Доц. др Алексеј Тимофејев

Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Београд, Србија

Апстракт: На основу архивске грађе и релевантне литературе аутор анализира руску политику на Балкану уочи и почетком Првог светског рата.

Кључне речи: Први светски рат, руско-српски односи, руска спољна политика, историја дипломатије.

Сагледавање руске политике на Балкану уочи Првог светског рата пружа нам објективно објашњење приоритета Санкт Петербурга на Балкану – борбу за комуникације које би повезивале тржишта Русије и остатка Европе, пре свега мореузе, али и Дунав. Очигледан непријатељ у овој борби на подручју Балкана била је Аустрија са савезницама – Немачком и Турском. Русија је покушавала да задржи присне односе са хришћанским балканским државама са којима ју је повезивала православна традиција. Међутим, утицаји Енглеске у Грчкој и Аустрије у Бугарској били су доминантни. Сумњу је изазивала и спољнополитичка оријентација црногорске династије, због чега је Русија следила курс уједињавања две државе српског народа, уз активну подршку национално свесних представника црногорске војске и народа. У исто време Беч и Рим сматрали су уједињење Србије и Црне Горе претњом за своје државе¹. Главни руски савезник на Балкану у овим условима била је Србија². Српско-руски односи били су у узлазној путањи откако је на власт дошао руски љубимац Н. Пашић. Радило се о поклапању руских и српских стратешких циљева³. У овим околностима за Србију је значај Русије као „заштитнице од својевољне Турске и агресивне Аустроугарске био неспоран“⁴.

¹ Ю. А. Писарев, *Великие державы и Балканы накануне Первой мировой войны*, Москва 1985, 239.

² Victor A. Artamonov, *Erinnerungen an meine Militärattachezeit in Belgrad*, Berliner Monatshefte 7/8, Berlin 1938, S. 583–602.

³ М. Екмечић, *Ратни циљеви Србије 1914*, Београд 1973; Н. Б. Поповић, *Србија и царска Русија*, Београд 2007, 74.

⁴ В. Штрандман, *Балканске успомене I/1–2*, Београд 2009, 77.